

ŻOŁNIERZE WYKLĘCI

Ryngraf, którego zminiaturyzowaną replikę trzymasz w ręku, należał do por. Franciszka Majewskiego ps. Stony (1919–1948). Na rewersie ryngrafu widniał napis „Królowo Korony Polskiej miej w Opiece wiernego Ci służyć. 1 III 1948”. „Stony” był żołnierzem Armii Krajowej, dowódcą oddziału Kedywu w Obwodzie Płock Armii Krajowej, dowódcą oddziałów bojowych Ruchu Oporu AK, a następnie 11. Grupy Operacyjnej Narodowych Sił Zbrojnych. 26 IX 1948 r., otoczony przez grupę operacyjną UB, MO i KBW, po sześciu godzinach samotnej walki – ostatnią kulę przeznaczył dla siebie.

POWOJENNE PODZIEMIE NIEPODLEGŁOŚCIOWE

Przez wieki rycerzom, a później żołnierzom towarzyszyły ryngrafy – ozdobne medaliony zawierające motywy religijne, a z czasem także patriotyczne. Ryngrafy na swoich mundurach zawiesiło także wielu żołnierzy podziemia niepodległościowego, którzy po 1944 r. kontynuowali walkę o wolność.

Powojenna konspiracja niepodległościowa – do czasu powstania NSZZ „Solidarność” – była najliczniejszą formą zorganizowanego oporu społeczeństwa wobec narzuconej Polakom władzy komunistycznej. Działo w niej od 150 do 200 tysięcy osób. Około 20 tysięcy uczestników tej konspiracji walczyło w oddziałach partyzanckich. Najważniejszymi organizacjami podziemnymi były Zrzeszenie „Wolność i Niezawistość”, wywodzące się z Armii Krajowej, oraz Narodowe Zjednoczenie Wojskowe i Narodowe Siły Zbrojne. Jedynie nieliczni żołnierze dotrwali do „odwilży” 1956 r., a ostatni żołnierz podziemia został zabity w 1963 r.

W PRL władza robiła wszystko, by żołnierze podziemia niepodległościowego ulegli zapomnieniu. Pozostali oni jednak w pamięci rodzin, współtowarzyszy walki oraz wielu lokalnych środowisk przez lata wspierających ich działalność. Przyłgnęto do nich określenie „żołnierze wyklęci”, przypominające odium komunistycznej propagandy, którym otaczani byli przez 45 lat. Dopiero w latach 90. XX w. rozpoczął się stopniowy proces przywracania należnego im miejsca. W 2011 r. Sejm Rzeczypospolitej uhonorował ich ofiarę ustanawiając 1 marca Narodowym Dniem Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Data nie jest przypadkowa – 1 marca 1951 r. wykonano wyroki śmierci na siedmiu członkach IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawistość” z jego dowódcą ppłk. Łukaszem Cieplińskim.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

www.ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl/wykleci
www.pamiec.pl/niezlomni
www.wilczetropy.ipn.gov.pl

